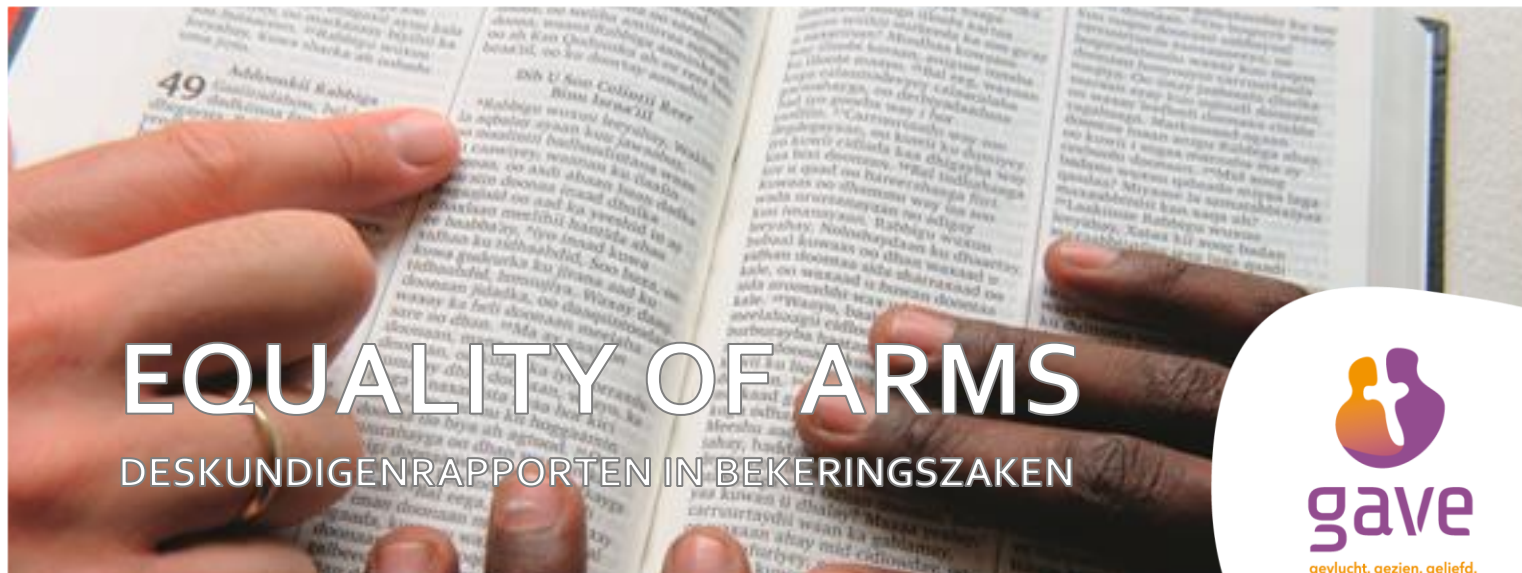

Aan een deel van de asielaanvragen wordt een bekering tot een ander geloof ten grondslag gelegd. Vaak gaat het over een bekering van islam tot het christelijke geloof, wat in veel islamitische landen tot een veiligheidsrisico leidt.

Als een aanvraag wordt afgewezen omdat de IND de bekering van de vreemdeling niet geloofwaardig acht, vraagt de vreemdeling of zijn gemachtigde vaak het oordeel van een onafhankelijke deskundige, wat vervolgens in de bestuurlijke dan wel beroepsfase ingebracht wordt. In deze notitie wordt de waarde die aan zulk een deskundigenbericht toekomt besproken, met name in het licht van het principe van 'equality of arms'.

Conclusie van de bespreking is dat een rapport van een deskundige aanknopingspunten kan bieden voor twijfel omtrent de juistheid van het besluit van het bestuursorgaan. De IND stelt desalniettemin dat aan zulk een bericht slechts beperkt gewicht toekomt. De motivatie daarvoor acht onze stichting niet overtuigend en is in strijd met het principe van 'equality of arms'.

INHOUD

INLEIDING	2
EQUALITY OF ARMS	2
Uitspraak Centrale Raad van Beroep ECLI:NL:CRVB:2017:2226.....	2
Afdelingsuitspraak ECLI:NL:RVS:2017:1674:.....	3
Bespreking.....	3
PRAKTIJK.....	4
Rapporten Stichting Gave.....	4
Integrale toetsing	5
Aantal onderzochte en beoordeelde zaken.....	6
JURISPRUDENTIE.....	7
Rapporten Stichting Gave.....	7
Rapporten van Prof. van Saane en Commissie Plaisier.....	10
CONCLUSIE.....	11

INLEIDING

In de jurisprudentie wordt wisselend omgegaan met deskundigenberichten betreffende de geloofwaardigheid van bekering. Soms wordt aan zo'n deskundigenbericht zwaar gewicht toegekend, soms wordt er slechts beperkt tot geen gewicht aan toegekend. In juli 2018 is een nieuwe werkinstructie WI 2018/10 Bekeerlingen van kracht geworden en gepubliceerd, waarin nader het beleid aangaande verklaringen van derden wordt uiteengezet: *"Aan verklaringen en/of rapporten van bijvoorbeeld kerkelijke instanties en geloofsgenoten waarin een eigen oordeel wordt gegeven ten aanzien van de oprechtheid van de bekering op basis van de verklaringen die de vreemdeling tegenover de IND heeft afgelegd of ten overstaan van deze kerkelijke instantie of geloofsgenoten, zal in de regel een beperkt gewicht worden toegekend."* Aangezien geen afzonderlijke bespreking wordt gewijd aan rapporten van deskundigen (zoals de Commissie Plaisier, Prof. Van Saane van de VU en onze stichting) wordt aangenomen dat rapporten van deskundigen ook geacht worden onder deze noemer te vallen. Daarmee is dan gezegd dat aan rapporten van deskundigen in asielzaken waaraan een bekering ten grondslag is gelegd slechts beperkt gewicht toekomt.

EQUALITY OF ARMS

Op 30 juni 2017 zijn in onderlinge afstemming twee voor het bestuursrecht belangwekkende uitspraken gedaan door enerzijds de Centrale Raad van Beroep en anderzijds de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State. Beide uitspraken betreffen de toepassing van het principe 'equality of arms' in het bestuursrecht en worden hieronder weergegeven en besproken.

Uitspraak Centrale Raad van Beroep ECLI:NL:CRVB:2017:2226

4.2.2. "In de arresten Korošec en Spycher en de arresten van 3 mei 2016

(ECLI:CE:ECHR:2016:0503JUD000718311, zaaknummer 7183/11, Letinčić) en 23 mei 2017

(ECLI:CE:ECHR:2017:0523JUD005693513, zaaknummer 56935/13, Zovko) heeft het EHRM benadrukt dat het recht op een eerlijk proces als bedoeld in artikel 6, eerste lid, van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM) onder andere omvat dat elke partij een redelijke kans of gelegenheid krijgt om haar zaak te bepleiten zonder dat er sprake is van een substantieel ongelijke positie ten opzichte van de wederpartij."

4.2.3. "(...) Gelet op de hierboven genoemde arresten moeten de rapporten van verzekeringsartsen van het Uwv worden aangemerkt als rapporten van een medisch deskundige waarin een deskundigenoordeel is neergelegd. Als gevolg van het gegeven dat een verzekeringsarts in dienstbetrekking tot het Uwv staat, dan wel anderszins een overeenkomst heeft met het Uwv als procespartij, kan twijfel rijzen aan de onpartijdigheid van deze verzekeringsarts. Dit kan zich ook voordoen bij andere deskundigen die in opdracht van het Uwv onderzoek verrichten. Dit betekent dat een betrokkene in zoverre in beginsel niet in een gelijke positie ten opzichte van het Uwv verkeert."

4.2.4. "Uit de genoemde arresten van het EHRM vloeit onder meer voort dat de twijfel aan de onpartijdigheid van de medisch deskundige niet leidt tot een schending van artikel 6 EVRM als deze twijfel niet objectief kan worden gestaafd. In dat kader is van belang dat het de taak van de bestuursrechter is om zo nodig compensatie te bieden indien een partij niet in een gelijke positie verkeert ten opzichte van de wederpartij (zie hierover ook de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van vandaag, ECLI:NL:RVS:2017:1674). Daarvan uitgaande is er aanleiding om de uitgangspunten bij de toetsing door de bestuursrechter van de beoordeling door verzekeringsartsen nader te preciseren. Met inachtneming van de

door artikel 8:69 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) getrokken grenzen, wordt die toetsing bepaald door de gronden die een betrokkene aanvoert tegen de medische onderbouwing van de besluitvorming en het bewijs dat een betrokkene in dat verband aanvoert."

Afdelingsuitspraak ECLI:NL:RVS:2017:1674:

9.2. "Nu de vreemdeling niet, zoals de staatssecretaris, over een deskundige kan beschikken, verkeert hij in beginsel niet in een gelijke positie in de procedure. Onder verwijzing naar de uitspraak van de Centrale Raad van Beroep van vandaag, ECLI:NL:CRVB:2017:2226, overweegt de Afdeling dat uit de arresten Korošec, Letinčić, Spycher en Zovko voortvloeit dat het de taak van de bestuursrechter is om zo nodig compensatie te bieden indien een partij niet in een gelijke positie verkeert ten opzichte van de wederpartij. Daarvan uitgaande zijn deze arresten aanleiding om de uitgangspunten voor de toetsing door de bestuursrechter van de advisering door BMA-artsen nader te preciseren. Met inachtneming van de in artikel 8:69 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: de Awb) getrokken grenzen, wordt die toetsing bepaald door de gronden die een vreemdeling aanvoert tegen de medische onderbouwing van de besluitvorming en de in dat verband overgelegde stukken. De Afdeling volgt hier de in voormelde uitspraak van vandaag door de Centrale Raad van Beroep gehanteerde beoordeling in drie stappen door de bestuursrechter.

"Als een vreemdeling een rapport in de procedure inbrengt dat is opgesteld door een door hem ingeschakelde medisch deskundige, is in het algemeen voldaan aan het vereiste van gelijke procespositie. Dit kan onder omstandigheden een rapport of een verklaring van een behandelaar zijn.

"Als de bestuursrechter niet ingaat op een verzoek om een deskundige te benoemen, teneinde de vreemdeling compensatie te bieden voor de gestelde bewijsnood, zal die afwijzing gemotiveerd moeten worden. Daarbij is in dit kader niet zozeer beslissend de vraag of de bestuursrechter in de kwaliteit en de wijze van totstandkoming van de adviezen van het BMA aanleiding moet zien een medisch deskundige te raadplegen, maar of een vreemdeling voldoende gelegenheid heeft gehad om in voldoende mate weerwoord te bieden aan die adviezen."

9.2.3. "Een vreemdeling kan met een contra-expertise de inhoudelijke juistheid van een BMA-advies betwisten. Met stukken van zijn behandelaars kan hij de zorgvuldigheid, inzichtelijkheid en concludentie van een BMA-advies aan de orde stellen dan wel in het kader van artikel 8:47 van de Awb concrete aanknopingspunten aanvoeren voor twijfel aan de inhoud daarvan. Dit kan voor de rechter aanleiding zijn om een deskundige te benoemen.

"Bij afwijzing van het verzoek om een deskundige in te schakelen, moet de bestuursrechter motiveren waarom hij zich op basis van de door partijen ingebrachte medische informatie voldoende in staat acht het tussen hen bestaande geschil te beslechten."

Bespreking

In beide uitspraken is relevant dat een burger of een vreemdeling tegenover een bestuursorgaan zich niet in een gelijke positie bevindt omdat hij, anders dan het bestuursorgaan, niet beschikt over een deskundige. Deze ongelijkheid kan opgeheven worden als de burger of vreemdeling een rapport in de procedure inbrengt dat is opgesteld door een door hem ingeschakelde deskundige. Ook kan de bestuursrechter in geval van aanknopingspunten voor twijfel omtrent de inhoud van het door het bestuursorgaan ingewonnen deskundigenadvies zelf ter compensatie een deskundige benoemen. Nu stelt de IND zich ten aanzien van de beoordeling van de geloofwaardigheid van bekering in de context van een asielaanvraag als regel op het standpunt dat zij zelf zodanig deskundig geacht kan worden dat er geen noodzaak is haar medewerkers de mogelijkheid te bieden tot het inwinnen van een

deskundigenadvies.¹ Dat neemt echter niet weg dat een door de vreemdeling ingeschakelde deskundige twijfel kan uiten omtrent het de deskundigheid waarmee het door de IND genomen besluit tot stand is gekomen. Het principe van *equality of arms* blijft daarbij onverminderd van kracht. Het gaat immers, blijkens voornoemde uitspraken, om de mogelijkheid voor de vreemdeling om gronden aan te voeren tegen de onderbouwing van de besluitvorming en de in dat verband overgelegde stukken. Of het bestuursorgaan een deskundigenadvies inwint of meent zelf over de vereiste deskundigheid te beschikken is daarbij niet van wezenlijk belang. Dat de IND van mening is dat zij zelf voldoende deskundig is ten aanzien van de beoordeling van geloofwaardigheid van bekering maakt juist des te meer dat er gewicht dient toe te komen aan het oordeel van een door de vreemdeling ingeschakelde deskundige, te meer daar in de praktijk blijkt dat de IND in de besluitvorming zelden kenbaar gebruik maakt van objectieve informatiebronnen betreffende bekeringen, wat inhoudt dat de IND niet inzichtelijk maakt waar zij haar gestelde deskundigheid aan ontleend heeft.

PRAKTIJK

Rapporten Stichting Gave

Rapporten van onze stichting worden als regel opgesteld op basis van de dossierstukken van de asielaanvraag van de vreemdeling en op basis van relevante wetenschappelijke inzichten. Ook kunnen, indien aanwezig, verklaringen van de kerk of voorganger van de vreemdeling in het onderzoek betrokken worden alsmede verslagen van geloofsgesprekken met de vreemdeling.

Onze stichting maakt een eigen beoordeling van de geloofwaardigheid van bekering (dan wel geloofsintensivering) van de vreemdeling op basis van voornoemde dossierstukken. Deze beoordeling is evenwel niet zonder meer het hoofddoel van onze rapportage. Wel is van belang dat onze stichting allereerst zelf ervan overtuigd is dat de vreemdeling zijn gestelde bekering aannemelijk heeft weten te maken. Is dat niet het geval, dan wordt aan de vreemdeling of zijn vertegenwoordiger gemotiveerd verslag gedaan van de bevindingen en wordt het dossieronderzoek beëindigd.

Is onze stichting van mening dat de vreemdeling zijn gestelde bekering wel aannemelijk heeft weten te maken, dan wordt nader stilgestaan bij de motivatie van de beoordeling door het bestuursorgaan. Ons doel is namelijk niet primair om ons oordeel tegenover dat van het bestuursorgaan te plaatsen, maar om te komen tot een bespreking van de oorzaken van een verschillende beoordeling.

Ten aanzien van de oorzaken van een verschillende beoordeling merkt onze stichting in de praktijk met name het volgende op²:

1. De motivering door de IND wordt niet gedragen door objectieve informatiebronnen. Hierbij is van belang dat de IND in haar motivering zelden kenbaar gebruik maakt van objectieve informatiebronnen ofschoon dat wel vereist is volgens WI 2014/10³.

¹ 'De geloofwaardigheid van bekeerlingen en lhbt's', <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2018/07/04/brief-tweede-kamer-de-geloofwaardigheid-van-bekeerlingen-en-lhbt%E2%80%99s>. Hierbij zij opgemerkt dat de mogelijkheid tot het inwinnen van een deskundigenadvies wel in de Procedurerichtlijn 2013/32/EU (art. 10.3d) is voorgeschreven.

² Gebaseerd op onderzoek van meer dan 300 dossiers.

³ Zie WI 2014/10 par. 3.2 en de memorie van toelichting (Tweede Kamer, vergaderjaar 2014–2015, 34 088, nr. 3; <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-34088-3.html>), par. 3.1.2: "Het oordeel van het bestuur, gebaseerd op de gehoren, vergelijking met andere gehoren en hetgeen bekend is uit objectieve informatiebronnen, blijft hierom het uitgangspunt. De taak van de bestuursrechter blijft toetsing van het bestuurlijk oordeel. Primair wordt hierbij het besluit getoetst aan de vereisten van behoorlijk bestuur, met name op het zorgvuldigheidsbeginsel en het motiveringsbeginsel."

2. De IND heeft onvoldoende of geen aandacht gegeven aan het onderscheid tussen een actieve en een passieve vorm van bekering en de consequenties voor het onderzoek (nadruk op de sociale en cognitieve aspecten of juist voor de affectieve aspecten van het bekeringsproces).
3. Er kan sprake zijn van een verschil in weging ten aanzien van de relevante verklaringen. Hierbij speelt vaak een rol de vraag welke verklaringen behoren tot de hoofdzaken en welke tot de bijzaken. Bijvoorbeeld: welke bijbelkennis 'op hoofdlijnen'⁴ mag verwacht worden?
4. Er kan onvoldoende aandacht zijn voor de samenhang in het relaas van de vreemdeling.⁵
5. Bij alle voorgaande punten kan een rol spelen dat het onderzoek en/of de beoordeling te veel heeft plaatsgevonden vanuit de (veelal westers-seculiere) context van de gehoor- en beslisambtenaar met te weinig aandacht voor de eigen context van de vreemdeling.⁶

Blijkens WI 2018/10 par. 4.1.4 wordt gerekend met de mogelijkheid dat een verklaring van derden nieuwe inzichten op het dossier kan bieden. Met bespreking op de voornoemde punten bieden rapporten van onze stichting zulke nieuwe inzichten. Dit standpunt wordt ondersteund door uitspraak Rechtbank Haarlem (NL17-6699, [ECLI:NL:RBDHA:2018:13076](#), d.d. 24 oktober 2018 r.o. 4). Daarbij zij er nadrukkelijk op gewezen dat rapporten van onze stichting, anders dan beschikkingen van de IND, kenbaar gemotiveerd zijn vanuit objectieve informatiebronnen over bekeringen.⁷

Integrale toetsing

Ten aanzien van deskundigenrapporten als van onze stichting is de IND als regel van mening dat er slechts beperkt gewicht aan toekomt. Redengevend is vooral dat de IND, anders dan de door de vreemdeling ingeschakelde deskundige, een integrale geloofwaardigheidstoets toepast waarin het gehele dossier betrokken wordt en alle door de vreemdeling afgelegde verklaringen meegewogen worden. Hoewel de door de vreemdeling ingeschakelde deskundige deskundig geacht wordt op het gebied van de beoordeling van geloofwaardigheid van bekeringen in algemene zin, is de deskundige niet deskundig op het gebied van de beoordeling van geloofwaardigheid van bekeringen in de context van een asielaanvraag, aldus de IND. Onze stichting erkent dat er ten aanzien hiervan in principe een rechtmatig verschil in de beoordeling van de geloofwaardigheid van bekering kán bestaan. Evenwel heeft onze stichting hierbij de volgende kanttekeningen:

1. Indien omstandigheden die losstaan van de verklaringen die een vreemdeling over zijn bekering heeft afgelegd leiden tot een ander oordeel dan dat van de door de vreemdeling ingeschakelde deskundige, *"moet de IND uiteraard wel zorgvuldig motiveren waarom zij, in afwijking van het rapport van de*

⁴ Onze stichting komt met enige regelmaat zeer bevreemdende verwachtingen tegen. Om er maar twee te noemen: 'Wat zijn de namen van de Drie Koningen die na de geboorte bij Jezus op bezoek kwamen?' terwijl de Bijbel daar niets over vermeldt (ook niet dat het koningen waren en dat ze met zijn drieën waren) of 'Uit hoeveel hoofdstukken bestaat de Bijbel?' wat 99,99999 procent van de christenen niet weet en ook beslist niet hoeft te weten. Ofschoon deze twee voorbeelden wel erg excessief lijken, komen deze en vergelijkbare voorbeelden toch frequent voor waarbij de creativiteit van IND medewerkers haast eindeloos lijkt te zijn. Onderliggend probleem is dat er geen richtlijnen zijn wat verstaan dient te worden onder 'bijbelkennis op hoofdlijnen'. Ook WI 2018/10 geeft hier geen aanknopingspunten voor.

⁵ Zie bv [ECLI:NL:RVS:2017:3079](#), waarin de Afdeling grotendeels geoordeeld heeft in overeenstemming met het door onze stichting in die zaak ingebrachte (doch niet in de uitspraak genoemde) rapport, volgens welke de door de staatssecretaris aangevoerde tegenwerpingen berusten op een onvolledige en meermalen onjuiste lezing van de verklaringen van de vreemdeling.

⁶ De in de vorige voetnoot gegeven voorbeeld zijn daar een heel duidelijk voorbeeld van, vaak speelt het breder mee in het onderzoek en de beoordeling. Ook WI 2018/10 is niet gevrijwaard van beschouwingen vanuit een westers-seculiere context, zie de bespreking hiervan welke binnenkort (augustus 2018) verwacht mag worden.

⁷ Gewezen zij met name op de informatie in de ondersteunende documenten *"Bekering tot Christus"* van onze stichting en *"Geloofwaardigheid Bekering"* van Dr. J.W. van Saane, welke gedownload kunnen worden van <https://juridisch.gave.nl/bijlagen-expertiserapporten>.

deskundige, tot het besluit komt dat de bekering ongeloofwaardig is,” aldus de staatssecretaris.⁸ De enkele mededeling dat de IND anders dan de deskundige een integrale geloofwaardigheidstoets toepast, zoals veelvuldig gebeurt, volstaat dus niet.⁹

2. Voorgaande laat onverlet dat de beoordeling van de geloofwaardigheid van bekering op zichzelf genomen zorgvuldig en deskundig dient te geschieden. Immers, uit beleid en jurisprudentie blijkt dat een gestelde bekering niet ongeloofwaardig geacht mag worden enkel op grond van het ongeloofwaardig achten van gestelde gebeurtenissen, ook niet als deze het begin vormen van het bekeringsrelaas of een gesteld vervolg vormen op het bekeringsrelaas.¹⁰ Als een rapport van een deskundige aanknopingspunten biedt voor twijfel aangaande de deskundigheid waarmee de IND de geloofwaardigheid van bekering beoordeeld heeft blijft dat dus relevant, ook als de integrale toetsing met zich meebrengt dat andere verklaringen van de vreemdeling dan die welke betrekking hebben op de bekering zelf afbreuk kunnen doen aan de geloofwaardigheid van de bekering.
3. Onze stichting maakt ook zelf een afweging aangaande de geloofwaardigheid van gestelde gebeurtenissen die aan het begin van de verhaallijn van het bekeringsrelaas liggen en kent verschillende stereotypische verhalen die als zodanig niet geloofwaardig overkomen. Conform het onder 2 aangehaalde wordt ook door onze stichting een afweging gemaakt of het voortgaande relaas zodanig overtuigend is dat toch uitgegaan kan worden van geloofwaardigheid van bekering.

Aantal onderzochte en beoordeelde zaken

De IND beroept zich ter staving van haar gestelde deskundigheid geregeld op ‘vergelijking met al hetgeen in eerdere vergelijkbare zaken onderzocht en overwogen is’, en kan daaraan toevoegen dat zij veel meer zaken ziet dan bijvoorbeeld onze stichting. ‘waaronder ook vele zaken die ingewilligd zijn’.

Onze stichting merkt hierbij het volgende op:

1. Dat ‘de IND’ een hoeveelheid zaken ziet zegt nog niets over het aantal zaken dat een beslismedewerker ziet; er kan derhalve geen conclusie aan verbonden worden ten aanzien van de ervaring van de medewerker die in de besluitvorming van een individuele zaak betrokken is geweest. Hierbij is ook een factor dat er geen specialisatie ‘religie’ of ‘bekering’ is binnen de IND.
2. Dat ‘de IND’ een hoeveelheid zaken ziet kan ook niet gelden als bewijs van deskundigheid: kwantiteit garandeert op zichzelf geen kwaliteit. Als een rapport van een deskundige aanknopingspunten biedt voor twijfel aangaande de deskundigheid waarmee een besluit in een individuele zaak tot stand is gekomen, is dat een op zichzelf staand relevant gegeven, ongeacht hoeveel andere bekeringszaken ‘de IND’ ziet.
3. Dat de IND in de afwijzing van een individuele asielaanvraag mede vergelijkenderwijs kan betrekken wat in andere zaken (waaronder inwilligingen) is onderzocht en overwogen maakt de besluitvorming nog niet inzichtelijk en toetsbaar. Terecht heeft de voorzieningenrechter recent het volgende uitgesproken:
“Verweerder acht de verklaringen - kort samengevat — niet gedetailleerd en diepgaand genoeg. Daarbij verwijst verweerder ter zitting naar verklaringen die hebben geleid tot inwilligende beschikkingen. Deze

⁸ Kamerstuk 2017D03795 d.d. 7 februari 2017, antwoord vraag 4.
(<https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/kamervragen/detail?id=2017Z00317&did=2017D03795>)

⁹ Zie bv ook uitspraak rechtbank Utrecht inzake **AWB 17/4111** d.d. 16 oktober 2016 (bevestigd door Afdelingsuitspraak **201709925/1/V2** d.d. 23 november 2018) en Afdelingsuitspraak **201802017/1/V2** d.d. 20 december 2018.

¹⁰ Zie WI 2014/10 par. 3.2.2 (de geloofwaardigheid van opvolgende gebeurtenissen is niet noodzakelijk afhankelijk is van een eerdere gestelde gebeurtenis die het begin vormt van de verhaallijn) en **ECLI:NL:RVS:2013:2889**, r.o. 3.3 (de beoordeling van de geloofsovertuiging van de vreemdeling mag niet louter gebaseerd worden op de vaststelling dat de verklaringen van de vreemdeling over de wijze waarop zij in aanraking is gekomen met het christendom en over haar evangeliseringsactiviteiten, ongeloofwaardig zijn; de geloofsovertuiging van de vreemdeling moet zelf ook onderzocht worden).

verklaringen stellen verweerder in staat vergelijkenderwijs vast te stellen dat eiser te summier heeft verklaard om uit te kunnen gaan van een oprechte bekering.

Daargelaten dat een dergelijke stelling voor de rechtbank niet inzichtelijk is én niet uitsluit dat ook bij vreemdelingen die (te) summier hebben verklaard sprake kan zijn van een oprechte innerlijke geloofsovertuiging, blijkt ook uit de nieuwe WI dat bekeringen, en dus ook bekeerlingen, in alle soorten en maten voorkomen. De rechtbank kan zonder informatie uit de genoemde dossiers echter niet beoordelen in hoeverre sprake is van een beslissend onderscheid in detailniveau tussen de verklaringen van eiser en de verklaringen in die andere dossiers. Met die enkele verwijzing is de ongeloofwaardigheid van de gestelde bekering vanwege het te algemene karakter van eisers verklaringen dus ook niet inzichtelijk gemaakt, en daarom niet deugdelijk gemotiveerd.”¹¹

JURISPRUDENTIE

Zoals eerder gezegd is de jurisprudentie niet eenduidig aangaande de waarde die aan rapporten van deskundigen, zoals onze stichting, dient te worden toegekend. Onze stichting stelt wel vast dat in de tweede helft van 2018 de jurisprudentie meer eenduidig gewicht blijkt toe te kennen aan de rapporten van onze stichting. Ook de Afdeling heeft in het najaar van 2018 meerdere uitspraken gedaan waaruit blijkt dat aan rapporten van onze stichting (zwaar) gewicht toekomt.

Rapporten Stichting Gave

Onderstaand wordt verwezen naar uitspraken volgens welke aan onze rapporten gewicht dan wel zwaar gewicht toekomt. Meerdere uitspraken zijn ook door de Afdeling bevestigd.

Volgens uitspraak rechtbank Haarlem (AWB 13/7231, d.d. 16 mei 2013) kan van de deskundige van Stichting Gave niet gezegd worden dat hij niet objectief zou zijn en staat hij buiten belangen van partijen. (r.o. 11.3).

In lijn hiermee heeft rechtbank Haarlem (AWB 16/7032, d.d. 4 mei 2016) uitgesproken dat “de beoordeling van medewerker van Stichting Gave in de zaak van eiser niet op één lijn gesteld kan worden met verklaringen van een geestelijke of voorganger van de kerk van de betrokken vreemdeling. Stichting Gave heeft geen oordeel gegeven over de bekering van eiser vanuit de eigen betrokkenheid daarbij, maar op basis van een door deze stichting gehanteerde objectieve methode.” (r.o. 7.3). Uit Afdelingsuitspraak ECLI:NL:RVS:2014:890 van 6 maart 2014 volgt naar het oordeel van de rechtbank voorts dat aan een op de individuele asielzoeker toegesneden rapport een zwaar gewicht kan toekomen. (r.o. 7.2) Tegen deze uitspraak is geen hoger beroep ingesteld.

Uitspraak rechtbank Den Bosch, AWB 15/13944 (d.d. 26 april 2016, geen hoger beroep ingesteld) gaat uitgebreid in op de implicaties van de invoering van de volledige en ex-nunc toets per 20 juli 2015 (r.o.9). Ten aanzien van het rapport van onze stichting wordt allereerst vastgesteld dat geen oordeel is gegeven over de bekering van eiser vanuit een eigen betrokkenheid daarbij maar op basis van een door onze stichting gehanteerde objectieve methode. Aan verklaringen als van onze stichting komt naar het oordeel van de rechtbank zwaar gewicht toe bij het vormen van een oordeel over de geloofwaardigheid van de gestelde bekering. (r.o. 16) De rechtbank heeft vervolgens op basis van de bevindingen van ons rapport de beschikking vernietigd waarna door de staatssecretaris asiel is verleend.

Een en ander wordt ook nader en uitgebreid onderstreept door uitspraak rechtbank Utrecht inzake AWB 15/3534 en AWB 15/5591 (d.d. 16 februari 2016, m.n. r.o. 12) en AWB 15/13944 (d.d. 26 april 2016, zie o.a. r.o. 9 en 17; geen hoger beroep ingesteld maar asiel verleend), volgens welke aan onze rapporten zwaar

¹¹ Uitspraak rechtbank Den Bosch inzake NL 18.10379 d.d. 17 juli 2018, r.o. 20. Met verwijzing naar ‘de nieuwe WI’ wordt bedoeld op WI 2018/10 Bekeringen van 5 juli 2018.

gewicht toekomt en uitspraak rechtbank Utrecht inzake [AWB 16/62394](#) (d.d. 7 maart 2016) welke ook waarde hecht aan onze rapporten (zie r.o. 9 in relatie tot r.o. 2. 2 en r.o. 4). In r.o. 9 wordt geoordeeld:

"De rechtbank is ten aanzien van de gestelde geloofsintensivering van oordeel dat verweerder eisers verklaring tijdens het nader gehoor van 4 februari 2016 en de door eiser ingebrachte stukken over de intensivering van zijn bekering en geloof sinds het besluit van 30 mei 2013, ten onrechte niet heeft aangemerkt als relevante nieuw gebleken feiten of veranderde omstandigheden. (...) nu hij uitgebreid en gedetailleerd over die intensivering verklaart en ter ondersteuning daarvan onder meer stukken van ter zake deskundige onafhankelijke derden overlegt."

Onder de 'stukken van ter zake deskundige onafhankelijke derden' bevond zich een rapport van onze stichting. Nadat het door de staatssecretaris ingestelde hoger beroep kennelijk ongegrond was verklaard (uitspraak 201601825/1 d.d. 10 mei 2016) is asiel verleend.

Ook inzake rechtbank Den Bosch, [AWB 15/11272](#) (uitspraak d.d. 26 november 2015) en rechtbank Utrecht, [AWB 16/21908](#) (uitspraak d.d. 24 oktober 2016, r.o. 4; geen hoger beroep ingesteld) is door de IND erkend dat onze Stichting als deskundige is aan te merken ten aanzien van het christelijke geloof en dat aan rapporten van onze stichting gewicht wordt toegekend. De rechtbank oordeelt voorts dat er, voor zover het rapport van onze Stichting in gaat op de bekering en oprechte belijdenis van het christelijke geloof, op welk gebied onze Stichting deskundig is, sprake is van een deskundigenrapport. Voor de door verweerder gestelde subjectiviteit van onze Stichting zijn de rechtbank onvoldoende aanknopingspunten gebleken. (r.o. 18)

Voornoemde uitspraak van Rechtbank Den Bosch 15/11272 is door de Afdeling wel vernietigd bij uitspraak [ECLI:NL:RVS:2016:3515](#) d.d. 30 december 2016. In deze zaak heeft verweerder evenwel niet eerder dan in hoger beroep zich beroepen op informatie uit een rapport van BMA welke twijfel doet rijzen aangaande een niet onbelangrijk onderdeel van het bekeringsrelaas. Ofschoon dit rapport BMA reeds tijdens de bestuurlijke fase bekend was bij verweerder heeft hij zich er niet in de bestuurlijke fase kenbaar op beroepen en is derhalve de hieraan ontleende tegenwerping niet aan onze stichting kenbaar geweest. Was dat wel het geval geweest, dan had onze stichting het stellig mede in overweging genomen en kunnen besluiten dat de geconstateerde tegenstrijdigheid van zulk gewicht was dat onze stichting ertoe leidde dat wij niet kunnen concluderen tot geloofwaardigheid van bekering. Doordat verweerder zelf het BMA advies in de besluitvorming van de bestuurlijke fase buiten beschouwing heeft gelaten heeft onze stichting daar ook geen aandacht aan kunnen besteden.

[Rechtbank Rotterdam inzake NL17.1360](#) (d.d. 30 augustus 2017) heeft na vernietiging van het besluit verweerder opgedragen bij een nieuw besluit ook het door eiser overlegde rapport van onze stichting mee te wegen.

Inzake rechtbank Arnhem [NL17.7954](#) (uitspraak d.d. 25 oktober 2017) heeft verweerder ter zitting geen inhoudelijk standpunt willen innemen ten aanzien van het door onze stichting ingediende rapport en de rechtbank geeft verweerder dan ook mee om in het nieuw te nemen besluit dit rapport kenbaar mee te wegen in de geloofwaardigheidsbeoordeling van eisers bekering tot het christendom. (r.o. 12) Vervolgens is de asielaanvraag per beschikking d.d. 26 februari 2018 ingewilligd.

Rechtbank Haarlem inzake [NL17.6699](#), [ECLI:NL:RBDHA:2018:13076](#), d.d. 24 oktober 2018, r.o. 4 verwijst naar [WI 2018/10](#) bekeerlingen par. 4.1.1 en 4.1.4, waarin onder meer aan de orde is dat een verklaring van derden (zoals onze stichting) nieuwe inzichten op het dossier kan bieden, en spreekt uit:

"In de zaak van eiseres heeft verweerder in reactie op het rapport van Stichting Gave volstaan met de enkele stelling dat eiseres tegen over hem geen overtuigende verklaringen heeft afgelegd over de bekering en het proces dat tot die bekering heeft geleid. Zoals ook volgt uit de [WI 2018/10](#) heeft verweerder daarmee de inhoud van het rapport van Stichting Gave niet zichtbaar meegewogen. Dat klemmt te meer nu Stichting

Gave in haar rapport niet enkel een eigen oordeel heeft gegeven over de geloofwaardigheid van het bekeringsproces van eiseres, maar ook argumenten heeft ingebracht tegen de motivering van het standpunt van verweerder in het bestreden dat hij de bekering niet geloofwaardig acht. Nu verweerder daarop inhoudelijk niet heeft gereageerd, heeft hij zijn conclusie dat het rapport van Stichting Gave hem niet tot een ander standpunt brengt, niet van een kenbare motivering voorzien.

De beroepsgrond slaagt."

De Afdeling heeft in uitspraak 201705041/1/V2 d.d. 23 november 2018 een vergelijkbare uitspraak van rechtbank Haarlem, [AWB 17/10239](#), d.d. 15 juni 2017, bevestigd. In deze zaak heeft de IND met verwijzing naar eerdergenoemde uitspraak ECLI:NL:RVS:2016:3515 aangevoerd dat niet ingegaan hoeft te worden op ons rapport, maar de rechtbank heeft daar anders over geoordeeld: Daarbij heeft de rechtbank van belang geacht dat het in casu ingediende rapport van onze stichting ingaat op de motivering van het standpunt van verweerder in het voornemen.

Rechtbank Haarlem gaat in uitspraak [NL18.13306](#) d.d. 22 november 2018 m.b.t. de geloofwaardigheid van bekering bijna uitsluitend in op de waarde van het door mw. A. Koetsier van onze stichting ingebrachte rapport tegenover de beoordeling door de IND:

"Gelet op de inhoud van het rapport van A. Koetsier is de rechtbank met eiser van oordeel dat verweerder dit rapport niet ter zijde heeft kunnen schuiven met het standpunt dat het enkel een eigen oordeel van A. Koetsier betreft en geen feitelijke informatie over eiser aan het dossier toevoegt. Daarbij acht de rechtbank van belang dat A. Koetsier in haar rapport op alle tegenwerpingen van verweerder is ingegaan, voorzien van uitgebreid gemotiveerde onderbouwingen en zo gefundeerd tot de conclusie komt dat eiser zeer aannemelijk heeft verklaard over zijn actieve vorm van bekering. Gelet op het bepaalde in WI 2018/10 en ook op grond van het zorgvuldigheidsbeginsel had verweerder de inhoud van dit rapport daadwerkelijk alsnog gemotiveerd bij zijn oordeelsvorming over de geloofwaardigheid van eisers bekering tot het christendom dienen te betrekken. Omdat in het rapport van Koetsier zo volledig en uitvoerig wordt ingegaan op alle tegenwerpingen van verweerder, ziet de rechtbank thans geen reden om hetgeen door eiser in beroep – al dan niet bij monde van zijn gemachtigde – zelf naar voren is gebracht over de geloofwaardigheidsoverwegingen van verweerder te bespreken. Verweerder dient dat wel ook (weer) bij de hernieuwde besluitvorming over eisers asielaanvraag te betrekken, evenals betekenis van door eiser overgelegde doopakte en verklaring van het ICF." (r.o. 5.4)

Rechtbank Utrecht ([AWB 17/4111](#), d.d. 16 oktober 2017) heeft uitgesproken dat dat aan het oordeel van derden die zich op basis van de door hen gehanteerde objectieve methode een oordeel hebben gevormd, een zwaar gewicht toekomt bij het vormen van een eigen oordeel door de staatssecretaris. (r.o. 12) Ten aanzien van het rapport van Stichting Gave oordeelt de rechtbank dat niet kan worden volstaan met de algemene opmerking dat het rapport niet afdoet aan het bestreden besluit. De staatssecretaris had moeten motiveren waarom het eigen standpunt, in het licht van de kritiek van Stichting Gave, kan worden gehandhaafd. De toelichting dat het er nog steeds op neerkomt dat algemeen is verklaard en dat het geloofwaardigheidsonderzoek ook de rest van het dossier betreft, zonder nadere toelichting op wat dat in casu gelet op het voorliggende rapport betekent, is onvoldoende. Deze uitspraak is bevestigd door Afdelingsuitspraak [201709925/1/V2](#) d.d. 23 november 2018.

Bij uitspraak van 20 december 2018 inzake [201802017/1/V2](#) neemt de Afdeling het oordeel van de rechtbank niet over, dat aan het door onze stichting ingediende rapport geen waarde hoeft te worden toegekend omdat de IND, anders dan onze stichting, een integrale geloofwaardigheidstoets toepast. In plaats daarvan oordeelt de Afdeling dat de IND het rapport van onze stichting in zijn beoordeling moet betrekken.

Rapporten van Prof. van Saane en Commissie Plaisier

De wetenschappelijke methode van prof. van Saane om de geloofwaardigheid van een bekering te beoordelen¹² valt volgens rechtbank Haarlem aan te merken als deskundigenoordeel waarvan de juistheid voor de IND als uitgangspunt dient te gelden.

Een op het individu toegesneden rapport van prof. van Saane en een op basis van geloofsgesprek opgestelde verklaring van de 'Commissie Plaisier' worden niet als deskundigenbewijs geaccepteerd. Ze worden wel meermalen gezien als een rapport van een deskundige dat niet reeds weerlegd kan worden met algemene argumenten als dat er naast de visie van de deskundige ook andere visies met betrekking tot bekering tot het christendom zouden bestaan en dat de deskundige niet het hele dossier en de wettelijke beleidsregels in de beoordeling heeft betrokken. De rapporten komen 'zwaar gewicht' toe. Er is geen grond voor het oordeel dat de IND bij uitstek deskundig moet worden geacht in de beoordeling van de geloofwaardigheid van bekering, in die zin dat aan zijn oordeel op voorhand meer gewicht toekomt dan aan het oordeel van Van Saane en de commissie Plaisier. Zie bv uitspraken rechtbank Haarlem, [AWB 13/16348](#) d.d. 4 september 2014 (r.o. 8); rechtbank Haarlem, [AWB 13/29447](#) d.d. 22 oktober 2014 (r.o. 5.3); rechtbank Haarlem, [AWB 14/1579](#) d.d. 30 december 2014 (r.o. 6.2).

Zie ook uitspraak rechtbank Zwolle ([AWB 13/28460](#), d.d. 4 maart 2015):

"De beoordelingen van dr. Marnix Visscher, ds. [naam1] en ds. [naam2] [beiden van de Commissie Plaisier, MV] in de zaak van eiser kunnen niet op één lijn worden gesteld met de verklaring van een geestelijke of voorganger van de kerk van de betrokken vreemdeling. Dr. Marnix Visscher, ds. [naam1] en ds. [naam2] hebben geen oordeel gegeven over de bekering van eiser vanuit hun eigen betrokkenheid daarbij, maar op basis van een door hen gehanteerde objectieve methode. Bovendien volgt uit uitspraak van de AbRvS van 6 maart 2014 (ECLI:NL:RVS:2014:890) dat aan verklaringen van derden als hier aangehaald een zwaar gewicht toekomt bij het vormen van een oordeel over de geloofwaardigheid van de gestelde bekering." (r.o.5)

Deze laatste uitspraak is door de Afdeling weliswaar vernietigd ([ECLI:NL:RVS:2016:2433](#) d.d. 31 augustus 2016) maar niet in geding is gesteld dat aan het gespreksverslag van de commissie Plaisier zwaar gewicht toekomt. De Afdeling heeft alleen geoordeeld dat de staatsecretaris het gespreksverslag (en het rapport van onze stichting) voldoende in de beoordeling heeft betrokken.¹³

Ook rechtbank Utrecht heeft uitgesproken dat de bevindingen van de Commissie Plaisier niet op één lijn gesteld kunnen worden met de verklaring van een (willekeurige) geestelijk voorganger van een kerk waar de betrokken vreemdeling al dan niet lid is. (inzake [AWB 15/15891](#) d.d. 21 september 2015, r.o. 9) Dit is door de staatsecretaris in hoger beroep niet betwist. (Afdelingsuitspraak 201507515/1/V2 ([ECLI:NL:RVS:2016:280](#)), d.d. 29 januari 2016)

De Afdeling heeft zich op 30 december 2016 (inzake [ECLI:NL:RVS:2016:3502](#)) uitgesproken over de verhouding tussen de onderzoeksmethode van de IND en die van prof. van Saane. De Afdeling is, samengevat, van mening dat de IND dezelfde deskundigheid in huis heeft als prof. van Saane. Onze stichting tekent hier wel bij aan dat van de IND verwacht mag worden dat zij inzichtelijk maakt hoe zij dan tot een andere beoordeling heeft kunnen komen dan prof. Van Saane en waarom zij bij die andere beoordeling blijft.

¹² Vastgelegd in "Geloofwaardigheid Bekering", te downloaden van <https://juridisch.gave.nl/bijlagen-expertiserapporten>.

¹³ Overigens dient bedacht te worden dat deze uitspraak is gedaan onder de werking van WI 2010/14 en de marginale toetsing.

CONCLUSIE

In het bestuursrecht is 'equality of arms' een belangrijk en juridisch geïkt gegeven dat de burger en de vreemdeling een middel in handen geeft om middels het inschakelen van een eigen deskundige aanknopingspunten te bieden voor twijfel aan de inhoud van een door een bestuursorgaan ingewonnen deskundigenadvies. Ook de rechtbank kan op verzoek een deskundige benoemen indien er aanknopingspunten zijn voor twijfel aan de inhoud van een door een bestuursorgaan ingewonnen deskundigenadvies.

Hiertegenover stelt de SJ&V zich op het standpunt dat aangaande asielaanvragen op grond van bekering aan rapporten van deskundigen slechts beperkt gewicht hoeft te worden toegekend. De IND acht zichzelf voldoende deskundig om tot een zorgvuldige beoordeling te kunnen komen. De IND acht het om die reden niet nodig om haar eigen medewerkers de mogelijkheid te bieden een deskundigenadvies in te winnen en kennelijk acht de IND het mutatis mutandis ook niet nodig dat de vreemdeling zijn zaak middels een door hemzelf ingeschakelde deskundige kan bepleiten. Anders dan de IND past een deskundige geen integrale geloofwaardigheidstoets toe en kan daarom niet oordelen aangaande de geloofwaardigheid van bekering in de context van een asielaanvraag, aldus de IND.

In weerwil van deze formele argumenten blijkt de IND in de praktijk niet zelden in gebreke te blijven om inzichtelijk te maken welk verschil de integrale geloofwaardigheidstoets concreet maakt ten aanzien van de geloofwaardig van bekering in een individueel zaak. Bovendien kan een beroep op de integrale geloofwaardigheidstoets (net zomin als een algemeen, niet nader geconcretiseerd beroep op 'hetgeen in eerdere vergelijkbare zaken is overwogen en besloten') niet teniet doen dat een door de vreemdeling ingeschakelde deskundige gemotiveerd aanknopingspunten kan bieden voor twijfel aangaande de zorgvuldigheid en deskundigheid waarmee de IND tot een besluit is gekomen. Dit temeer, aangezien de IND zelf niet kenbaar gebruik maakt van objectieve informatiebronnen aangaande bekeringszaken. Niet valt in te zien dat de door een deskundige gemotiveerd aangedragen aanknopingspunten voor twijfel aangaande een besluit van de IND niet meer dan 'beperkt gewicht' zou hoeven toekomen.

COLOFON

AUTEUR

Dr. Marnix Visscher, coördinator juridische ondersteuning

Versie 1.3, 18 februari 2019

Op dit document is de Auteurswet van toepassing. Dit rapport kan gedownload worden van www.juridisch.gave.nl en mag vrij verspreid worden mits onverkort en met vermelding van deze bepaling en verwijzing naar voornoemde website.

Dit document vervangt "Beleid en jurisprudentie mbt-rapporten stichting Gave" van mei 2018

JURIDISCHE ONDERSTEUNING GAVE

Stichting Gave verlangt ernaar dat de vluchtelingen die naar ons land komen, worden gezien en geliefd. Gave is een interkerkelijke organisatie, die kerken en christenen bewust maakt van de bijbelse roeping om vluchtelingen gastvrij te ontvangen. De afdeling juridische ondersteuning geeft advies aan kerken en vrijwilligers aangaande vragen die liggen op het terrein van het vreemdelingenrecht. De afdeling biedt ook ondersteuning aan christenen die asiel aanvragen op grond van vrees voor geloofsvervolging.

Stichting Gave

Marie Curiestraat 35
3846 BW Harderwijk
T 0341 - 460 328
www.gave.nl | juridisch@gave.nl
IBAN NL85 INGB 0006 9900 56